

prominent Soviet educator Makarenko organizer. Concrete examples of how to work with children in the colony. Shows how the teachers had to develop a curriculum on what ideological basis and how it later implemented. Illuminated by the dominant role of group or collective education. The causes and conditions of this kind is in working with difficult children.

*Key words:* game, exercise, education, social adaptation.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Максименко І. Г.

УДК 378.011.3-051:796

**Ю. В. Драгнєв**

**ПРОЦЕС УПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ  
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ  
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-  
ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**

Проведена діагностика професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору, як перша частина дослідно-експериментальної роботи, дала можливість обробити дані про організований процес безперервного відстеження професійно важливих особистісних характеристик студентів спеціальності «Фізичне виховання». Другу частину за логікою нашого дослідження було присвячено впровадженню в процес професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури розробленої і описаної в третьому розділі педагогічної системи та її перевірці на формуальному етапі експерименту.

Слід зауважити, що в ході визначення теоретичних засад педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору ми охарактеризували вимоги щодо оптимізації професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури (підвищення рівня комп'ютерної грамотності згідно з програмою сертифікації European Computer Driving Licence); застосування інформологічного підходу в професійній підготовці відповідно до особливостей глобальної інформатизації в інформаційно-освітньому просторі та інтенсивності використання інформаційних технологій у навчальному процесі; урахування впливу концептуальних засад розвитку інформаційного суспільства на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури, який визначається активним процесом самоствердження в інформаційному суспільстві відповідно до умов професійної діяльності) з виокремленням

мети педагогічної системи професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору, яку ми намагалися досягти на формуальному етапі експерименту. Це передбачало детальне впровадження розроблених компонентів педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього (мета, зміст професійної підготовки, технології навчання, суб'єкт (викладачі) та об'єкт (студенти). Виходячи з цього, вирішуючи одне з основних завдань дослідження, ми розпочали впровадження в практику професійної підготовки педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору, яке було здійснено в три етапи.

Особливостям педагогічних технологій, теоретичним основам психолого-педагогічного проектування автоматизованих навчальних систем, педагогіці вищої школи присвячено праці таких вчених (В. Безрукова, В. Беспалько, Г. Коджаспірова, А. Коджаспіров, А. Кузьмінський, А. Печніков та ін.) [1; 2; 3; 4; 5].

Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми «Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров'я в умовах неперервної освіти» (Державний реєстраційний номер 0110U000756).

Мета даної статті полягає в тому, щоб розкрити процес упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору за трьома етапами.

Метою першого етапу було забезпечення майбутніх вчителів фізичної культури системою знань стосовно проблем професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору та інформатизації освіти; вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання та застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. На цій підставі було розроблено два спецкурси: «Професійний розвиток особистості в інформаційно-освітньому просторі», «Інформатизація вищої фізкультурної освіти» та сайт «Сучасний вчитель фізичної культури: професійний розвиток і самореалізація в інформаційному суспільстві».

Другий етап упровадження створеної педагогічної системи передбачав озброєння теоретичною інформацією, практичними вміннями та навичками підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності із застосуванням комп'ютера під час проходження педагогічної (виробничої) практики, яка становить важливу частину освітнього процесу в Інституті фізичного виховання і спорту; займає важливе місце в системі професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури; служить придбання професійних знань і умінь,

професійному розвитку в умовах інформатизації освіти тощо. Також в цьому етапі було зосереджено увагу на самостійній роботі майбутнього вчителя фізичної культури, яка виступає одним з головних складових освітнього процесу у вищій фізкультурній освіті.

Третій етап передбачав вивчення вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання та застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури; впливу концептуальних засад розвитку інформаційного суспільства на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури. Для виконання цього завдання було розроблено два спецкурси «Комп'ютерні технології у професійній діяльності вчителя фізичної культури» та «Інформаційні технології у фізичній культурі».

Далі стисло охарактеризуємо кожен етап упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.

*На першому етапі* було розроблено та впроваджено спецкурс «Інформатизація вищої фізкультурної освіти» з реалізацією особистісно орієнтованих технологій: діалогічні лекції, лекцію-бесіди, лекцію-дискусію, проблемну лекцію. Метою курсу було розглянути сучасну вищу фізкультурну освіту в Україні в контексті теоретико-методологічних перетворень в умовах інформаційно-освітнього простору інформаційного суспільства. До завдань курсу ми віднесли: визначення реального місця вчителя фізичної культури в умовах інформатизації освіти; проведення паралелі між інформаційною культурою, фізичним вихованням, вчителями фізичної культури; аналіз рівня комп'ютерної грамотності вчителя фізичної культури в умовах європейських і світових стандартів освіти; розкриття проблеми інформаційної компетентності у фізичній культурі; вивчення інформатизації навчального процесу в сучасному виші. Спецкурс складається з двох модулів, практичних занять та самостійної роботи. У першому модулі вивчаються такі лекції: «Вчитель фізичної культури в умовах інформатизації» (4 год.), «Інформаційна культура, фізичне виховання, вчитель фізичної культури» (4 год.); практичні заняття: «Комп'ютерна грамотність вчителя фізичної культури в умовах європейських і світових стандартів освіти» (2 год.); самостійна робота: «Визначити шляхи подальшої інформатизації вищої фізкультурної освіти» (2 год.). У другому модулі вивчаються такі лекції: «Інформаційна компетентність у фізичній культурі» (2 год.), «Інформатизація навчального процесу в сучасному виші» (2 год.); практичні заняття: «Вища фізкультурна освіта в умовах інформаційно-освітнього простору» (2 год.); самостійна робота: «Визначити перспективи інформатизації навчального процесу майбутнього вчителя фізичної культури» (2 год.). Виходячи з цього розподіл навчального часу пропонувався наступним чином: лекційні заняття – 12 годин; практичні заняття – 4 години; самостійна робота – 4 години. Всього – 20 годин.

Даний спецкурс давав можливість майбутнім вчителям фізичної культури вивчити сучасну вищу фізкультурну освіту в Україні в умовах інформаційно-освітнього простору. Основну увагу в ньому було зосереджено на підвищенні вимог до підготовки випускників фізкультурних вишів, що характеризує актуальність визначення мети професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури у вищій фізкультурній освіті. Виходячи з цього особливістю пропонованого спецкурсу є усвідомлення проблеми удосконалення системи вищої фізкультурної освіти в Україні. Це пов'язано з тим, що європейські стандарти освіти вимагають інших сформованих професійних компетенцій у майбутнього вчителя фізичної культури. Тому основною метою професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури у вищій фізкультурній освіті в спецкурсі представлена необхідність теоретико-методичного усвідомлення перебудови як системи фізичного виховання в Україні взагалі, так й вищої фізкультурної освіти зокрема.

Після завершення вивчення спецкурсу «Інформатизація вищої фізкультурної освіти» студенти змогли ознайомитися з концепцією інформатизації вищої фізкультурної освіти; нормативно-правовими документами інформатизації фізкультурного вишу; соціально-педагогічними вимогами до інформатизації навчального процесу; інформаційною безпекою інформатизації вищої фізкультурної освіти; сертифікацією програмних продуктів у вищій фізкультурній освіті; вивчити поняття: «комп'ютерна грамотність», «інформаційна компетентність», «інформаційна культура»; «фізкультурна освіта», «фізкультурне виховання», «фізкультурне навчання», «теорія фізкультурної освіти».

Далі на цьому етапі було впроваджено спецкурс «Професійний розвиток особистості в інформаційно-освітньому просторі» в якому було використано особистісно зорієнтовані тренінгові технології, серед яких: тренінг рефлексивності та особистісно зорієнтований тренінг. Метою курсу було розглядання аспектів особистісного, професійного розвитку та становлення студентів, майбутніх вчителів та вчителів у процесі професійної підготовки у вищій школі, а також фази, стадії, етапи і рівні професійного розвитку та становлення особистості у неперервній освіті в інформаційно-освітньому просторі. Завданнями курсу було вивчення проблем професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в контексті інформатизації вищої фізкультурної освіти; проведення порівняльного аналізу професійних типів вчителів фізичної культури (радянський, пострадянський, український типи); ознайомлення з новою наукою інформологією, у переломленні до фізичного виховання; розглядання інформаційного суспільства і фізичної культури; з'ясування акмеологічних проблем фізичної культури в контексті застосування інформаційних технологій у навчальному процесі. Спецкурс складався з двох модулів, практичних занять та самостійної роботи. У першому модулі вивчалися такі лекції: «Радянський,

пострадянський, український вчитель фізичної культури: порівняльний аналіз» (4 год.), «Інформологія і фізичне виховання» (4 год.); практичні заняття: «Інформаційне суспільство і фізична культура» (2 год.); самостійна робота: «Скласти портрет сучасного професіонала у сфері фізичної культури» (2 год.). У другому модулі вивчалися такі лекції: «Акмеологія фізичної культури та інформаційні технології» (2 год.), «Професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури та інформатизація вищої фізкультурної освіти» (2 год.); практичні заняття: «Акмеологічні технології у фізичній культурі» (2 год.); самостійна робота: «Визначити соціальні умови для професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору» (2 год.). Розподіл навчального часу пропонувався наступним чином: лекційні заняття – 12 годин; практичні заняття – 4 години; самостійна робота – 4 години. Всього – 20 годин.

Даний спецкурс дав можливість вивчити професійний розвиток майбутніх вчителів фізичної культури саме в інформаційно-освітньому просторі, який є проблемою, яка не має достатньо ґрунтовного вивчення з різних боків її актуальності. Цей процес має певні особливості виходячи з того, професійний розвиток в інформаційно-освітньому просторі потребує спочатку вивчення цього феномену взагалі (розглядаємо як довготривалий процес), і феномену інформаційно-освітнього просторі в Україні, який поступово буде формувати інформаційний світогляд усіх фахівців взагалі та майбутніх вчителів фізичної культури зокрема. У ході проведення спецкурсу студенти отримали знання щодо криз професійного становлення й вектори професійного розвитку особистості; безперервності освіти як чинника формування фізкультурно-грамотного вчителя фізичного виховання; безперервності фізкультурної освіти як чинника формування нового світогляду із застосуванням інформаційних технологій; безперервності самоосвіти як чинника формування конкурентоспроможного вчителя фізичної культури на європейському та світовому ринках праці в умовах інформаційно-освітнього простору; основних завдань науки «Інформологія»; акмеологічних аспектів професійного зростання майбутнього вчителя фізичної культури; ознайомитися з поняттями: «професійний розвиток», «професійне становлення», «взаємозв'язок особистісного і професійного розвитку»; «саморозвиток», «професійний саморозвиток», «особистісний саморозвиток», «самореалізація», «самоактуалізація», «творчість»; «професіоналізм» «педагогічна професія», «професіоналізація», «професійна діяльність», «професійний вибір»; «простір», «інформація», «освітній простір», «інформаційний простір», «кіберпростір», «інформаційно-освітній простір», «єдиний світовий інформаційно-освітній простір», «єдиний інформаційний простір», «єдиний інформаційно-освітній простір», «відкритий фізкультурно-освітній простір»; «інформаційне середовище», «інформаційне освітнє середовище», «інформаційно-навчальне

середовище», «інформаційно-технологічне середовище», «інформаційно-комунікаційне середовище», «інформаційно-предметне середовище», «інформаційно-наочне середовище», «навчально-інформаційне середовище», «мережне середовище навчання», «інтерактивне навчальне середовище», «віртуальне навчальне середовище», «віртуальне середовище», «інформаційна сфера». Для спецкурсу було розроблено питання для модульного контролю, критерії оцінювання навчальної діяльності, карта оцінювання СРС.

На цьому етапі було створено сайт «Сучасний вчитель фізичної культури: професійний розвиток і самореалізація в інформаційному суспільстві» (<http://svfk.luguniv.edu.ua/>) з метою побудови потреби в майбутніх вчителів фізичної культури щодо оптимізації процесу переусвідомлення фахової підготовки відповідно до європейських і світових стандартів освіти, а також сприянню формування особистості вчителя фізичної культури нового типу. До завдань роботи сайту було віднесено: створити відповідні теоретичні, методичні, інформаційно-освітні умови для підвищення конкурентоздатності на європейському і світовому ринку праці; налагодити співпрацю з вітчизняними вчителями фізичної культури, а також ближнього і дальнього зарубіжжя; створити банк відео-лекцій з питань інформатизації навчального процесу; створити відеопрограму обговорення сучасних проблемних питань вищої фізкультурної освіти та запрошувати провідних фахівців з теорії і методики фізичного виховання, спорту, здоров'я людини, інформатизації навчального процесу. Структурними компонентами сайту визначено: Новини, Склад, Інформаційне суспільство, Інформаційна культура, Інформаційна компетентність, Наукові школи України і Росії, Інститути фізичного виховання України, Міжнародні комітети, академії, асоціації ФКіС, Електронні бібліотеки мережі Internet, Методичні матеріали, Нормативна база, Сайти вчителів ФК, Фахові наукові журнали, Дистанційне навчання. Розроблений сайт був необхідним засобом стимулювання майбутніх вчителів фізичної культури в контексті підвищення рівня інформаційної культури, інформаційної компетентності, комп'ютерної грамотності. Запровадження сайту на цьому етапі створювало оптимальні умови з отримання необхідних знань з проблеми вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання; вивчення застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. Виходячи з цього структура і зміст сайту сприяли розв'язанню поставлених завдань в ході дослідно-експериментальної роботи.

*На другому етапі* в контексті нашого дослідження було впроваджено ідеї щодо організації педагогічної (виробничої) практики студентів спеціальності «Фізичне виховання» в умовах інформатизації освіти. Це було пов'язано з тим, що в навчальному плані підготовки бакалавра фізичного виховання було виявлено такі види практик: педагогічна практика (навчально-виховна), педагогічна практика в літніх

таборах, педагогічна практика (виробнича). У ході впровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору ми з'ясували, що важливою формою в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури є проходження навчальної практики, як підготовчого етапу до виробничої практики. Основними завданнями навчальної практики для майбутнього вчителя фізичної культури виступали: отримання первинних професійних умінь за спеціальністю «Фізичне виховання»; придбання досвіду організації та проведення уроку фізичної культури через такі дисципліни: «Теорія і методика фізичного виховання» (теоретичний розділ); «Гімнастика», «Баскетбол», «Волейбол», «Футбол», «Легка атлетика», «Плавання», «Гандбол» (практичні розділи); підвищення мотивації до професійного самовдосконалення із застосуванням інформаційних технологій; ознайомлення з документацією та технікою безпеки на уроці фізичної культури у загальноосвітньому навчальному закладі; використання теоретичних знань при освоєнні функціональних обов'язків вчителя фізичної культури; оволодіння методикою проведення фізичних вправ відповідно до програми з фізичної культури. У підсумку навчальна практика виступала інтегруючим компонентом професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури. Виходячи з цього формування початкових професійних умінь є дуже важливою умовою, оскільки без умінь ефективно застосовувати теоретичні знання (які було отримано на лекціях) в процесі професійної діяльності не буде ефективним. Саме навчальна практика для майбутнього вчителя фізичної культури давала можливість визначитися з рівнем оволодіння різними видами професійної діяльності з урахуванням використання інформаційних технологій вже на виробничій практиці.

У ході дослідно-експериментальної роботи, проаналізувавши програми виробничих практик на спеціальності «Фізичне виховання» кількох вишів, ми дійшли висновку, що жодна з програм не відповідає умовам інформаційно-освітнього простору; не спрямована на підготовку майбутнього вчителя фізичної культури застосовувати інформаційні технології в професійній діяльності. Виробнича практика, на нашу думку, повинна характеризуватися апробацією знань та вмінь майбутніх вчителів фізичної культури, які було отримано за період проходження навчальної практики із застосуванням комп'ютера.

Враховуючи вищезазначене ми дійшли висновку, що необхідно внести зміни в програми виробничих практик, які безпосередньо впливають на стан професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. Ці зміни необхідні виходячи з того, що студенти спеціальності «Фізичне виховання» знаходяться в сучасних умовах інформаційно-освітнього простору інформаційного суспільства. Ці умови визначають зміст виробничої практики, через опанування якого майбутній вчитель фізичної культури буде мати можливість: оволодіти знаннями, уміннями

й навичками безпосередньої роботи на комп'ютері, застосовуючи інформаційні технології у процесі підготовки до уроку фізичної культури та використання їх на уроці; приймати професійні рішення з урахуванням рівня комп'ютерної грамотності учнів, який вони отримують на уроці з предмету «Інформатика»; застосовувати метод моделювання під час прогнозу розвитку фізичних якостей за допомогою комп'ютерних програм; використовувати інформаційні технології для вирішення конкретних завдань фізкультурно-оздоровчого напрямку. Виходячи з цього було розроблено методичні рекомендації «Організація педагогічної (виробничої) практики студентів спеціальності «Фізичне виховання» в умовах інформатизації освіти» (напрямок підготовки 6.010201, галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» освітнього рівня бакалавр. Саме по цих рекомендаціям було організовано педагогічну (виробничу) практику студентів спеціальності «Фізичне виховання» з урахуванням умов інформатизації освіти.

На другому етапі впровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору було зосереджено увагу на самостійній роботі майбутнього вчителя фізичної культури, яка виступала одним з головних складових професійної підготовки у сучасному виші. Зміст самостійної роботи студентів відображався в робочій програмі кожної дисципліни і був спрямований на розширення практичних знань, умінь та навичок. При організації самостійної роботи ми забезпечували повну поінформованість студентів про її мету і завдання, терміни виконання, формах контролю і самоконтролю тощо.

У контексті нашого дослідження процес самостійної діяльності майбутнього вчителя фізичної культури характеризується самостійним визначенням способів вирішення поставлених завдань, удосконаленням вмінь та навичок реалізації теоретичних та методичних знань. У процесі організації самостійної роботи майбутнього вчителя фізичної культури основну увагу ми зосереджували на її відповідності умовам інформаційно-освітнього простору, а не лише дидактичній меті навчання Болонського процесу. Виходячи з цього ми виокремили три напрями самостійної роботи, а саме: *фізкультурно-спортивний напрям, інформаційно-освітній напрям, творчий напрям.*

До *фізкультурно-спортивний напрям* було віднесено виконання самостійної роботи з: опанування окремих видів спорту та фізкультурно-оздоровчих технологій (шейпінг, аеробіка, фітнес, бодібілдинг, калланетика, ізотон, армспорт оздоровчий біг, туризм, оздоровче плавання та інші види рухової діяльності); визначення методичного забезпечення фізкультурно-оздоровчої діяльності та здорового способу життя; виокремлення необхідного матеріально-технічного оснащення фізкультурно-оздоровчої діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі та спортивній залі; формування інтересу і потреби в заняттях оздоровчими фізичними вправами. В *інформаційно-освітньому напрямі*



самостійна робота характеризувалася визначенням місця комп'ютера в майбутній професійній діяльності; застосуванням інформаційних технологій на уроці фізичної культури та у позанавчальній діяльності; підвищенням комп'ютерної грамотності, інформаційної компетентності та інформаційної культури; опануванням Web-сторінок фізкультурних вищів, web-сайтів з фізкультурної діяльності, web-сайтів учителів фізичної культури, електронних бібліотек та дослідницьких центрів. *Творчий напрям* визначався самостійною роботою з написання рефератів, наукових статей на теми, які стосуються проблем застосування інформаційних технологій в професійній діяльності; професійного розвитку вчителя фізичної культури із застосуванням комп'ютера на уроці фізичної культури; участю в науково-дослідницькій роботі факультету або Інституту; підготовкою творчих студентських робіт.

В організації самостійної роботи майбутнього вчителя фізичної культури важливо головним було правильно визначати обсяг і структуру змісту навчального матеріалу, що виносився на самостійне опрацювання. Успішність самостійної роботи на спеціальності «Фізичне виховання» визначалася ступенем підготовленості майбутнього вчителя фізичної культури і передбачала максимальну активність студентів в різних аспектах: пошуку необхідної інформації, відповідної організації розумової праці, прагненні виокремити власні знання після проведеного аналізу. Самостійна робота майбутнього вчителя фізичної культури реалізувалася: в процесі аудиторних занять; в контакт з викладачем на консультаціях; при виконанні індивідуальних завдань; в бібліотеці, в мережі Internet, в домашніх умовах тощо.

На *третьому етапі*, реалізуючи теоретичні положення інформатизації освіти в контексті застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційного суспільства, а також особистісно орієнтовані технології: групові дискусії, ми розробили та впровадили спецкурс «Комп'ютерні технології у професійній діяльності вчителя фізичної культури».

Мета цього спецкурсу полягала в розгляданні комп'ютерних технологій як частини інформаційних, які формують принципово відмінний стиль роботи та мобілізують творчі можливості, а також інтелектуальний потенціал студентів. Завданнями спецкурсу було вивчення особливостей інформаційного суспільства і перебування в ньому вчителя фізичної культури; визначення ролі комп'ютерних технологій в професійній діяльності вчителя фізичної культури; розглядання проблеми «Комп'ютер і вчитель фізичної культури»; дослідження проблеми інформатизації вищої фізкультурної освіти; визначення того, які комп'ютерні технології можна використовувати професійній діяльності вчителя фізичної культури. Спецкурс було призначено для розвитку пізнавальних інтересів студентів; формування стійкого пізнавального інтересу до комп'ютерних технологій; сприяння свідомого

переусвідомлення фахової підготовки тощо. Особливостями спецкурсу виступили: інформаційне спрямування його змісту відповідно інноваціям у вищій фізкультурній освіті; науковість змісту, що базується на сучасних досягненнях галузі знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»; використання інтерактивних методів навчання. Спецкурс складався з двох модулів, практичних занять та самостійної роботи. У першому модулі вивчалися такі лекції: «Інформаційне суспільство і вчитель фізичної культури» (4 год.), «Інформаційні технології у професійній діяльності вчителя фізичної культури» (4 год.); практичні заняття: «Комп'ютер і вчитель фізичної культури» (2 год.); самостійна робота: підібрати комп'ютерні технології для вчителя фізичної культури на урок з гімнастики (2 год.). У другому модулі вивчалися наступні лекції: «Комп'ютеризація навчального процесу у вищих фізичної культури» (2 год.), «Інформаційна компетентність, як складова фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури» (2 год.); практичні заняття: «Комп'ютерні технології у професійній діяльності вчителя фізичної культури» (2 год.); самостійна робота: „Визначити 10 ракурсів для відеозьомки уроків фізичної культури” (2 год.). Розподіл навчального часу пропонувався наступним чином: лекційні заняття – 12 годин; практичні заняття – 4 години; самостійна робота – 4 години. Всього – 20 годин. Після завершення вивчення спецкурсу студенти змогли ознайомитися з: ECDL – European Computer Driving Licence (ECDL – Європейські комп'ютерні права, Міжнародні комп'ютерні права); особливостями інформаційного суспільства; поколіннями розвитку комп'ютерів; комп'ютерними технологіями, які використовуються в навчанні; технологіями роботи з інформацією; інформаційною безпекою під час роботи на комп'ютері; методикою організації інтерактивного навчання; особливостями використання Інтернет-ресурсів.

На третьому етапі було додатково впроваджено спецкурс «Інформаційні технології у фізичній культурі» в якому реалізовувалися особистісно зорієнтовані технології, а саме соціально-професійні ситуації. Метою курсу став розгляд використання засобів інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя фізичного виховання в контексті удосконалення змісту фахової підготовки та форм навчального процесу. Завданнями курсу було: визначити інформаційні технології, які використовуються в спортивному тренуванні; розглянути позитивні і негативні боки застосування мультимедійного підручника у фізичному вихованні; з'ясувати доцільність використання інформаційних технологій під час організації спортивних змагань; визначити роль Веб-ІТ в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури; визначити мультимедійні інформаційні технології, які можна використовувати вчителю фізичної культури на уроці. Спецкурс складався з двох модулів, практичних занять та самостійної роботи. У першому модулі вивчалися такі лекції: «Інформаційні технології у спортивному тренуванні» (4 год.), «Застосування мультимедійного

підручника у фізичному вихованні» (4 год.); практичні заняття: «Використання інформаційних технологій під час організації спортивних змагань» (2 год.); самостійна робота: «Підготувати алгоритм застосування інформаційних технологій у процесі фізичного виховання в школі» (2 год.). У другому модулі вивчалися такі лекції: «Мультимедійні інформаційні технології» (2 год.), «Веб-ІТ в професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури» (2 год.); практичні заняття: «Інформаційні технології у позакласній роботі» (2 год.); самостійна робота: «Визначити позитивні й негативні моменти застосування інформаційних технологій на уроці фізичної культури» (2 год.).

Після завершення спецкурсу студенти змогли ознайомитися з тим, як демонструвати активність груп м'язів під час виконання вправ; як фіксувати техніку і точність виконання навчальних завдань; як здійснювати індивідуалізацію і диференціацію навчання; як оцінювати якість навчання за допомогою інформаційних технологій; класифікацією антивірусних програм; архіваторами; прикладним програмним забезпеченням; методами захисту інформації; класифікацією інформаційних технологій за сферами застосування; поняттями: «інформаційне суспільство», «інформатизація освіти», «інформаційно-технологічна підготовка»; «педагогічні технології дистанційного навчання», «інформаційні технології», «комп'ютерні технології», «мультимедійні технології», «інформаційно-комп'ютерні технології».

Проведений спецкурс дав можливість студентам усвідомити, що сьогодні перед вищою фізкультурною освітою поставлене завдання відповідати сучасним загальноєвропейським принципам побудови навчального процесу, які мають вплив на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури. У ході вивчення спецкурсу основна увага студентів зосереджувалася на тому, що зараз вища освіта виступає цілісною системою будь-якого розвинутого суспільства; одним з пріоритетів розвитку системи вищої фізкультурної освіти є глобальна інтеграція навчальної та наукової роботи, інтенсифікація розвитку вищих закладів освіти з підвищенням якості взагалі, та рівня освіти зокрема. Студенти мали можливість усвідомити те, що застосування інформаційних технологій здійснюється як в навчальному процесі, де готуються фахівці з фізичної культури, так і у галузі спорту, де потрібні спеціальні знання, уміння і навички (аналіз техніки руху спортсмена відповідно до біомеханічних параметрів, створення техніко-тактичних схем, адаптаційні моделі можливостей спортсменів та їх реакції на фізичне навантаження у різних зонах інтенсивності) тощо.

Слід констатувати, що протягом упровадження всіх етапів основний акцент робився на професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору. На цих етапах студенти мали можливість знайомитися з теоретичною інформацією щодо інформаційно-освітнього простору, інформатизації освіти, вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи

фізичного виховання, а також інформаційними технологіями, які на педагогічній практиці використовували. Ця діяльність була однією з головних умов упровадження педагогічної системи професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору.

### **Список використаної літератури**

**1. Безрукова В. С.** Педагогика. Проективная педагогика [Текст] : учебное пособие для инженерно-педагогических институтов и индустриально-педагогических техникумов / В. С. Безрукова. – Екатеринбург : Деловая книга, 1996. – 344 с. **2. Беспалько В. П.** Слагаемые педагогической технологии. – М. : Педагогика, 1989. – 192 с. **3. Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю.** Словарь по педагогике. – М. : ИКЦ „МарТ”; Ростов н/Д : Издательский центр „МарТ”, 2005. – 448 с. **4. Кузьмінський А. І.** Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с. **5. Печников А. Н.** Теоретические основы психолого-педагогического проектирования автоматизированных обучающих систем / А. Н. Печников. – Петродворец : ВВМУРЭ им. А. С. Попова, 1995. – 322 с.

### **Драгнєв Ю. В. Процес упровадження педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору**

Подано три етапи впровадження розроблених компонентів педагогічної системи професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору (мета, зміст професійної підготовки, технології навчання, суб'єкт (викладачі) та об'єкт (студенти). Показано, що протягом упровадження всіх етапів основний акцент робився на професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору. На цих етапах студенти мали можливість знайомитися з теоретичною інформацією щодо інформаційно-освітнього простору, інформатизації освіти, вищої фізкультурної освіти в контексті модернізації системи фізичного виховання, а також інформаційними технологіями, які використовували на педагогічній практиці.

*Ключові слова:* педагогічна система, етапи впровадження, професійний розвиток, майбутні вчителі фізичної культури.

### **Драгнєв Ю. В. Процесс внедрения педагогической системы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства**

Подано три етапа внедрения разработанных компонентов педагогической системы профессионального развития будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства (цель, содержание профессиональной подготовки,

технологии обучения, субъект (преподаватели) и объект (студенты). Показано, что в течение внедрения всех этапов основной акцент делался на профессиональном развитии будущего учителя физической культуры в условиях информационно-образовательного пространства. На этих этапах студенты имели возможность знакомиться с теоретической информацией относительно информационно-образовательного пространства, информатизации образования, высшего физкультурного образования в контексте модернизации системы физического воспитания, а также информационными технологиями, которые использовали на педагогической практике.

*Ключевые слова:* педагогическая система, этапы внедрения, профессиональное развитие, будущие учителя физической культуры.

**Dragnev Y. V. The Subject and Object of the System of Professional Development of the Future Teacher of Physical Culture in the Conditions of Information-educational Space**

Filed three stages of implementation of the developed components of pedagogical system of professional development of a future teacher of physical culture in the conditions of information-educational space, the purpose, the content of vocational training, learning technologies, the subject (teachers) and the object (the students). It is shown that in the course of implementation of all the stages of the main accent was made on the professional development of future teacher of physical culture in the conditions of information-educational space. At this stage, the students had an opportunity to get acquainted with theoretical information on the information-educational space of Informatization of education, the higher sports education in the context of modernization of the system of physical education, as well as information technologies, which were used in pedagogical practice.

*Key words:* pedagogical system, stages of implementation, professional development, future teacher of physical culture.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Харченко С. Я.

УДК 37.091.34:796

**А. Г. Носаль**

**ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ  
В СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА**

Соціально-економічні процеси та суспільно-політичні перетворення які відбуваються в Україні, негативна динаміка здоров'я молоді